

Довіреності, питання складання та посвідчення.

Визначення поняття «довіреності» наведене у частині третій статті 244 Цивільного кодексу України. Зокрема, довіреністю є письмовий документ, що видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами.

Одним з найважливіших питань при вчиненні даного виду правочинів є чітке визначення юридичних дій, які належить учинити представникові.

Хибною постає практика, коли фізична особа – підприємець надає повіреній особі наступні повноваження: «на ведення їх підприємницької діяльності», «з питань підприємницької діяльності», «з усіх без винятку питань, пов'язаних зі здійсненням та припиненням підприємницької діяльності». Статтями 42, 43 Господарського кодексу України встановлено, що підприємницька діяльність здійснюється самостійно та особисто фізичною особою – підприємцем. Разом з тим, це не позбавляє довірителя можливості надати представнику право на здійснення окремих, чітко визначених юридичних дій: на представництво в банківській установі щодо розпорядження рахунками; на представництво перед податковими та іншими органами щодо здачі звітів, одержання ліцензій, патентів, дозволів та таке інше.

Цікавим постає питання щодо посвідчення довіреностей в порядку передоручення на підставі довіреностей, в яких не встановлено строк дії (безстрокових довіреностей). Думка фахівців з цього приводу полягає в наступному.

Згідно з частиною другою статті 247 Цивільного кодексу України, строк довіреності, виданої в порядку передоручення, не може перевищувати строку основної довіреності, а відповідно до частини першої статті 252 цього Кодексу, строк визначається роками, місяцями, тижнями, днями або годинами. Для виконання даних норм закону необхідно, щоб у основній довіреності, в якій передбачене право передоручення, зокрема, був чітко визначений роками, місяцями, тижнями, або годинами строк її дії. Якщо строк дії основної довіреності не вказаний, неможливо видати довіреність в порядку передоручення в межах строку дії основної довіреності, а отже виконати вимоги частини другої статті 247 Цивільного кодексу України.

З огляду на викладене з метою запобігання випадків порушення зазначеної норми та унеможливлення видачі довіреності у порядку передоручення у зв'язку з відсутністю строку дії в основній довіреності, нотаріуси мають роз'яснювати особам, що звернулися за посвідченням безстрокових довіреностей, зміст частини другої статті 247 та частини першої статті 252 Цивільного кодексу України, про що зазначати в тексті такої довіреності.

Ведучи розмову про цивільно-правовий інститут довіреності, не можна не зупинити увагу на безвідкличних довіреностях. Зустрічаються випадки, коли до нотаріуса звертаються громадяни з проханням посвідчити безвідкличну довіреність на розпорядження транспортними засобами, або нерухомим майном. Слід нагадати, що видача безвідкличної довіреності – це виключення, а не загальне правило. У частині четвертій статті 249 Цивільного кодексу України чітко визначено, що таку довіреність може бути видано лише у випадках, передбачених законом.

Тепер розглянемо питання щодо порядку скасування довіреності. Як вже було зазначено вище, особа, яка видала довіреність (за винятком безвідкличної довіреності), має право у будь-який час її скасувати, а особа, якій довіреність видана, може від неї відмовитись. Єдиної форми заяви щодо скасування довіреності немає, тому при вирішенні даного питання слід виходити з того, що довіреність є одностороннім правочином, а у відповідності до статті 214 Цивільного кодексу України відмова від правочину вчиняється у тій самій формі, що й сам правочин.

Статтею 249 Цивільного кодексу України встановлено, що особа, яка видала довіреність і згодом її скасувала, повинна негайно повідомити про це представника, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими була видана довіреність. Після припинення довіреності представник зобов'язаний повернути довіреність особі, яку він представляє. На прохання особи, яка скасувала довіреність, дане повідомлення може бути відповідно оформлене нотаріусом шляхом передачі заяви про скасування довіреності у порядку статті 84 Закону України «Про нотаріат».

Згідно підпунктам 6.2, 6.3 пункту 6 глави 6 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 12.02.2012 № 296/5, нотаріус, завідувач державним нотаріальним архівом при одержанні заяви про скасування довіреності або передоручення робить про це відмітку на примірнику довіреності, що зберігається у справах нотаріуса (у державному нотаріальному архіві), і відмітку в реєстрі для реєстрації нотаріальних дій.

Якщо особа, яка видала довіреність, надасть свій примірник довіреності, то напис про скасування довіреності робиться і на цьому примірнику, після чого він разом із заявою додається до примірника, що зберігається у справах нотаріуса (в державному нотаріальному архіві).

Довіритель має право звернутися до будь-якого нотаріуса з проханням про скасування раніше виданої довіреності. Така заява адресується нотаріусу, що посвідчив довіреність, і надсилається на його (нотаріуса) адресу довірителем. З метою забезпечення якомога швидкого надходження відповідної інформації до нотаріуса, що посвідчив довіреність, можливо, щоб сам нотаріус, який засвідчив підпис довірителя на повідомленні про скасування довіреності, відправив її адресату. Оригінал заяви про скасування довіреності надсилається нотаріусу, який посвідчив довіреність. Відомості про скасування довіреності підлягають обов'язковій реєстрації у Єдиному реєстрі довіреностей. При внесенні відповідних записів до електронних реєстрів Міністерства юстиції України нотаріус виконує функції реєстратора.